

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve světle aktuálních změn, a to zejména ve vztahu k územním samosprávným celkům – osnova vystoupení JUDr. Jiřího Kaprase, ředitele odboru střetu zájmů, Ministerstvo spravedlnosti

1) Novela zákona – legislativní proces

- a) předkladatel – MPŘ – v polovině února 2015 vloženo
- b) PK, LRV, vláda (schváleno a následně na konci července 2015 předloženo PS)
- c) Poslanecká sněmovna
 - i) 1. čtení – polovina prosince 2015 – nebyla vůle zařadit a projednat
 - ii) výbory – ÚPV, MIV, VVSaRR – kontroverzní PN – hodně přerušováno
 - iii) 2. čtení – konec června 2016
 - iv) 3. čtení – polovina září 2016
- d) Senát – výbory ÚPV, MIV, VÚRVSŽP; PN (legtech, účinnost); 19. 10. 2016 plénium
- e) Poslanecká sněmovna po vrácení Senátem – 29. 11. 2016 přijato senátní znění
- f) prezident – veto (kontroverzní PN) – 19. 12. 2016 zpět PS; dnes u ÚS
- g) Poslanecká sněmovna po vrácení prezidentem – 11. 1. 2017, 129 hlasů!
- h) Publikace + dělená účinnost – 25. 1. 2017; Ú: lex Babiš 9. 2. 2017; zbytek 1. 9. 2017

2) Důvody změny

- a) vysoký počet stávajících evidenčních orgánů
 - i) omezená možnost veřejné kontroly – velký počet evidenčních míst a informačních systémů ->
 - ii) nahlížení u příslušného orgánu nebylo mnoho využíváno; elektronické nahlížení – chyby v aplikační praxi (nepřehlednost registru – mnohdy změť PDF dokumentů bez náležitého pojmenování; příliš krátká platnost přístupových údajů; zasílání přístupových údajů na špatnou adresu nebo neplatných přístupových údajů apod.)
 - iii) neexistence centrální evidence veřejných funkcionářů – nebylo možné sledovat nejzákladnější statistické údaje (zda všichni VF podali oznámení, zda ho podali včas apod.)
 - iv) vytvoření CRO řeší uvedené problémy
 - (1) úplná evidence všech oznámení na jednom místě -> snadnější veřejná (sousedská) kontrola – všichni si pohodlně zobrazí vše buď přímo bez dalšího, nebo na žádost
 - (2) všichni funkcionáři budou evidováni na jednom místě – bude jasný jejich celkový počet, bude možné sledovat statistiky
 - (3) z převážné většiny stávajících evidenčních orgánů se přitom stanou tzv. podpůrné orgány, kterým odpadne celá řada povinností (nově budou jen zapisovat VF do CRO) – k tomu dále
 - (4) podávání elektronických oznámení usnadní práci také VF – jednoduchý webový formulář, žádné listiny, kontrola úplnosti údajů před odesláním
- b) absence vstupních oznámení
 - i) základní referenční údaj při provádění kontroly (tzv. bod nula) – při provádění kontroly a lustrace v dalších IS je třeba např. jednoznačně určit, zda byl majetek nabyt před vstupem do fce, nebo až v jejím průběhu; bez toho má průběžné oznámení jen omezenou vypovídací hodnotu
- c) nedostatky v systému sankcí
 - i) chyběla možnost postihnout právnické osoby za správní delikt (např. neoprávněné nakládání s osobními údaji veřejných funkcionářů – nepolitiků)
 - ii) chyběla možnost postihnout veřejné funkcionáře za porušení zákazu konkurence podle § 6 ZSZ – ten je i částečně rozšířen
 - iii) nedostatečná přísnost sankcí

- (1) zrušuje se možnost uložit napomenutí za přestupky veřejných funkcionářů a možnost upustit od uložení sankce
- (2) nově lze ukládat pokuty až do 500 000 Kč v závislosti na závažnosti spáchaného přestupku
 - (a) nejméně závažné – např. nepodání oznámení ve lhůtě, uvedení nesprávných údajů – do 50 000 Kč
 - (b) středně závažné – např. výkon neslučitelné činnosti (veřejný funkcionář podniká či vlastní média) – do 250 000 Kč
 - (c) nejzávažnější – porušení zákazu konkurence podle § 6 ZSZ – do 500 000 Kč
- (3) stanovení dolní hranice pokut u všech přestupků (chybělo) – omezení správního uvážení – vazba na iv)
- iv) nejednotnost rozhodování – někde napomenutí, jinde pokuta, různé výše pokut apod. – to by mělo být zhojeno metodickým vedením orgánů správního trestání
- d) potřeba rozšířit kategorii veřejných funkcionářů
 - i) náměstek člena vlády a náměstek ministra vnitra pro státní službu
 - ii) vedoucí kanceláře Poslanecké sněmovny, Senátu a prezidenta republiky
 - iii) vojáci z povolání ve vojenské hodnosti plukovník a vyšší
 - iv) ředitelé veřejných výzkumných institucí

3) **Centrální registr oznámení**

- a) centrálním evidenčním orgánem a zároveň ústředním orgánem státní správy pro střet zájmů je Ministerstvo spravedlnosti; CRO vzniká v jeho režii
- b) jde o informační systém veřejné správy, který tak podléhá zákonu o informačních systémech veřejné správy a zákonu o kybernetické bezpečnosti
- c) obsahuje úplnou databázi všech veřejných funkcionářů dle § 2 ZSZ
 - i) možnost vyhledávat podle jména a příjmení, podle orgánu, ve kterém VF působí, podle funkce, kterou VF zastává, a podle období, za které VF podal oznámení
 - ii) umožní, jak již bylo zmíněno, sledovat základní statistické údaje (počet VF, podání oznámení, včasnost apod.) – důležité poznatky i pro úvahy o dalším rozvoji systému střetu zájmů
- d) dále evidence všech oznámení podaných VF při vstupu do fce, v jejím průběhu a při ukončení
 - i) uchovává se po dobu 5 let od skončení výkonu funkce
- e) zaručena možnost kohokoliv ze strany veřejnosti nahlížet do podaných oznámení
 - i) u politiků (VF dle § 2 odst. 1 ZSZ) prostřednictvím webového rozhraní, u nepolitiků (VF dle § 2 odst. 2 ZSZ) na základě individualizované žádosti
 - ii) pro žadatele se po ověření jejich totožnosti generují přihlašovací údaje s platností půl roku – předejde se současné neblahé praxi příliš krátké platnosti
 - iii) speciální oprávnění nahlížet do oznámení podaných VF (ať už jde o politiky nebo nepolitiky) mají nově přestupkové orgány, orgány činné v trestním řízení, soudy, zpravodajské služby a orgány Finanční správy (umocnění kontroly a využitelnosti)
 - iv) z nahlížení jsou u všech funkcionářů vyňaty údaje – identifikace nemovité věci a datum a místo narození
 - v) z nahlížení jsou rovněž vyňaty všechny údaje týkající se vyjmenovaných VF (jde o soudce, státní zástupce, příslušníky PČR a GIBS – nelze ani podle zákona č. 106/1999 Sb.)
 - vi) zcela zvláštní postavení mají mezi těmito VF soudci – oznámení se evidují pouze v listinné podobě u Nejvyššího soudu
- f) na základě toho se umožňuje efektivní kontrola toho, zda veřejní funkcionáři oznámení podali, zda ho podali včas a zda oznamované údaje odpovídají skutečnosti

- i) každý má právo podat podnět k prošetření konkrétního veřejného funkcionáře a má právo být do 30 dní informován o tom, jak bylo s podnětem naloženo
- ii) MSp má pro tento účel přístup i do dalších IS (např. ZR, KN, CRSV, OR, ŽR), přičemž může provádět kontrolu i z vlastní iniciativy
- iii) při vzniku podezření, že mohlo dojít k porušení povinnosti zakládající přestupkovou odpovědnost, MSp věc předá příslušnému orgánu (i nadále obecní úřad obce s rozšířenou působností, kde má VF trvalý pobyt, a ÚOOÚ)
- g) veřejná zakázka
 - i) výběrové řízení vypsáno již na podzim roku 2016 – nebylo jasné, kdy zákon nabyde účinnosti (hrozil 1. leden 2017)
 - ii) přihlásilo se 6 dodavatelů
 - iii) po otevření obálek byla dne 9. 12. 2016 podepsána smlouva s akciovou společností InQool – nejvýhodnější nabídka (tj. nabídka s nejnižší nabídkovou cenou)
 - iv) dle smluvních podmínek bude IS dodán 6. 3. 2016
 - v) v současnosti probíhá a bude i nadále probíhat testování IS ze strany pracovníků MSp a dodavatele ve spolupráci se zástupci podpůrných orgánů a veřejných funkcionářů
 - vi) ambice zajistit k 1. 9. 2017 plynulý a bezchybný provoz informačního systému

4) Povinnosti podpůrných orgánů

- a) zcela odpadne povinnost vést oznámení funkcionářů v listinné i elektronické podobě, pokud byla podána po 31. 10. 2017
- b) do tohoto data podaná oznámení se uchovávají po dobu 5 let od účinnosti zákona (tj. do 1. 9. 2022)
 - i) dle důvodové zprávy k zákonu postačí tato oznámení uchovávat pouze v listinné podobě, není třeba nadále vést elektronický registr
 - ii) obdobně to platí také pro podané žádosti o nahlížení do registru
 - iii) po uplynutí pětileté lhůty se postupuje podle zákona o archivnictví a spisové službě, tj. dokumenty se skartují
 - iv) u těchto starých oznámení není třeba dále vykonávat ani kontrolní činnost; pouze se v případě, že někdo požádá o nahlížení do nich, poskytne MSp do datové schránky
 - v) není proto třeba ani přímo vyřizovat žádosti o nahlížení (k jejich vyřizování je teď příslušné MSp) ani se zabývat podněty k prošetření
- c) nově stanovená povinnost zapisovat VF do CRO
 - i) konkrétně se zapisuje jméno, příjmení, datum a místo narození, orgán, ve kterém VF působí nebo působil, fce, kterou zastává nebo zastával a datum zahájení a skončení výkonu funkce, a to do 15 dnů ode dne, kdy k této skutečnosti dojde
 - ii) o zápisu je třeba neprodleně VF vyrozumět a informovat ho o lhůtě, dokdy je povinen podat příslušné oznámení (30 dnů od zápisu)
 - iii) první zápis bude probíhat do 30 dnů od účinnosti zákona (tj. do 1. 10. 2017) a týká se všech veřejných funkcionářů, kteří vykonávají funkci ke dni nabytí účinnosti zákona
 - iv) následně je zde stanovena povinnost podpůrných orgánů distribuovat VF přihlašovací údaje do CRO, aby mohli podat oznámení (§ 12 odst. 5 ZSZ) – v období od 1. 10. do 30. 11. 2017
 - v) samotné podpůrné orgány se budou pravděpodobně přihlašovat způsobem, jakým se přihlašují do datové schránky